

ISSN-L: 2617-7064

ΛΟΓΟΣ

THE ART OF
SCIENTIFIC MIND

SCIENTIFIC JOURNAL

№2

FEBRUARY, 2019

CiteFactor
Academic Scientific Journals

Науковий журнал «ΛΟΓΟΣ. Мистецтво наукової думки»

Випуск №2 (Лютий, 2019)

Наукове періодичне видання.

Свідоцтво про державну реєстрацію ЗМІ: КВ №20521-13361Р від 02.07.2018.

UDC 001(08)

L 85

The journal is included in the international catalogs of scientific publications and science-based databases.
Журнал включено до міжнародних каталогів наукових видань і наукометричних баз.

Google Scholar, CiteFactor, Research Bible, DRJI.

CiteFactor
Academic Scientific Journals

L 85 «ΛΟΓΟΣ. The art of scientific mind» : scientific platform / editor in chief M. A. Holdenblat.
Vinnitsia : NGO «European scientific platform», 2019. № 2. p. 130.

«ΛΟΓΟΣ. Мистецтво наукової думки» : науковий журнал / за заг. ред. М. А. Голденблат.
Вінниця : ГО «Європейська наукова платформа», 2019. № 2. с. 130.

UDC 001 (08)

© Колектив авторів | Authors of articles, 2019

© ГО «Європейська наукова платформа» | NGO «European scientific platform», 2019

© Науковий журнал «ΛΟΓΟΣ. Мистецтво наукової думки» | Scientific journal «ΛΟΓΟΣ. The art of scientific mind», 2019

ЗМІСТ

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА ЕКОЛОГІЯ

DECENTRALIZATION AS AN INSTRUMENT
OF THE STATE POLICY FOR SUSTAINABLE
DEVELOPMENT OF TERRITORIES
Syzonenko O.V. 7

МЕДИЧНІ НАУКИ

МЕДИКО-СОЦІАЛЬНИЙ ПОРТРЕТ
РЕЗУЛЬТАТИ КОНСУЛЬТУВАННЯ
ВАГІТНИХ, ЯКІ ПРИЙШЛИ НА АБОРТ
Іванова А.Д., Боечко Д.І. 11

АРХІТЕКТУРА ТА МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

ВРАХУВАННЯ ЕРГОНОМІЧНИХ ВИМОГ
У ФОРМУВАННІ УНІВЕРСАЛЬНОГО
ПРОСТОРУ СУЧАСНИХ ОФІСНИХ
ПРИМІЩЕНЬ
Іванова О.В. 13

ИНКЛЮЗИВНЫЙ ДИЗАЙН МЕБЕЛИ
С ПРИМЕНЕНИЕМ АДДИТИВНЫХ
ТЕХНОЛОГИЙ (3D-ПРИНТЕРНАЯ ПЕЧАТЬ)
Альников Е.Н. 17

ТЕОРЕТИЧНО-НАУКОВІ ПОЛОЖЕННЯ
АКАДЕМІЧНОГО РИСУНКА У ПРАЦЯХ М. ЛІ
Крюкова Г.О., Мостовщикова Д.О. 20

ФОНТАНИ - СПЕЦИФІЧНІ СПОРУДИ, ЩО
ФОРМУЮТЬ МІКРОКЛІМАТ МІСЬКОГО
СЕРЕДОВИЩА
Церковна О.Г. 24

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

БІОГРАФІСТИКА У ВИВЧЕННІ І РОЗВИТКУ
ГОЛОВНИХ КОМПОНЕНТІВ ЗАГАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ
Розман І.І. 28

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК ОСНОВА
ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ
Бобрикова Ю.С. 31

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ
ПЕДАГОГІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
Авраменко К.Б. 34

ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК МОТИВУЮЧИЙ
ФАКТОР У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ
КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

CONTENT

PUBLIC ADMINISTRATION AND ECOLOGY

DECENTRALIZATION AS AN INSTRUMENT
OF THE STATE POLICY FOR SUSTAINABLE
DEVELOPMENT OF TERRITORIES
Syzonenko O. 7

MEDICAL SCIENCES

MEDICAL-SOCIAL PORTRAIT AND RESULTS
OF CONSULTATION OF MERCHANTS, WHICH
ADDRESSED AT ABORTION
Ivanova A., Boechko D. 11

ARCHITECTURE AND ARTS

TAKING INTO ACCOUNT ERGONOMIC
REQUIREMENTS IN SHAPING THE
UNIVERSAL SPACE OF MODERN OFFICE
SPACE
Ivanova O. 13

INCLUSIVE DESIGN OF FURNITURE USING
ADDITIVE TECHNOLOGIES (3D PRINTER
PRINTING)
Alnikov Ye. 17

THEORETICAL AND SCIENTIFIC PROVISIONS
OF THE ACADEMIC DRAWING IN THE
WORKS OF M. LI
Kriukova G., Mostovshchykova D. 20

ANSWERS ARE SPECIFICALLY CONTAINING
THE MICROCLIMATE OF THE CITY
ENVIRONMENT
Tserkovna O. 24

PEDAGOGICAL SCIENCES

BIOGRAPHY IN THE STUDY AND
DEVELOPMENT OF THE MAIN COMPONENT
OF GENERAL PEDAGOGY
Rozman I. 28

CREATIVITY AS THE BASIS OF INNOVATIVE
PEDAGOGICAL ACTIVITY IN THE
PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING OF
ENGINEERS-TEACHERS
Bobrikova Yu. 31

THE THEORETICAL ASPECTS OF TRAINING
OF FUTURE TEACHERS IN HIGHER
EDUCATIONAL INSTITUTIONS
Avramenko K. 34

PROJECT ACTIVITY AS MOTIVATING
FACTOR WHEN FORMING FOREIGN
LANGUAGE COMMUNICATIVE

МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ
Сарновська Н.І. 37

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ВІТЧИЗНЯНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
Савельєва Т.О. 40

ПСИХОЛОГІЧНІ ТА СОЦІОЛОГІЧНІ НАУКИ

ВПЛИВ РАННЬОГО ДОСВІДУ ВІДНОСИН ПРИВ'ЯЗАНОСТІ З МАТІР'Ю НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТІ БУДУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН ДОРΟΣЛОЮ ЛЮДИНОЮ
Скорик О.Д. 42

ФОРМУВАННЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ ТА МІЖНАЦІОНАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В СТУДЕНТСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ
Шевлюкова Т.П., Чабанова Н.Б., Боєчко Д.І. 46

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

COORDINACIÓN DE LAS TECNOLOGÍAS JURÍDICAS EN EL DERECHO CONSTITUCIONAL DE ESPAÑA
Maksurov A.A. 49

ДОЦІЛЬНІСТЬ ІСНУВАННЯ ЦІЛІСНОГО ПОНЯТТЯ «ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА» В КОНТЕКСТІ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ
Коковін О.О. 51

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ПРОЦЕС ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ
Кривульський Д.С. 53

КОМП'ЮТЕРНА СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА ВІДЕОРЕЄСТРАТОРІВ DAHUA
Коліса Я.Ю. 57

ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНІ НАУКИ

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНФОРМАТИКИ У НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ ІІ-ІІІ Р.А.
Яхно Л.С., Гиренко Ю.В. 60

ФАРМАЦЕВТИЧНІ НАУКИ

АНАЛІЗ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ СИСТЕМИ РЕІМБУРСАЦІЇ ВАРТОСТІ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ЗА

COMPETENCE OF FUTURE SPECIALISTS
Sarnovska N. 37

MODERN APPROACHES AND INNOVATIVE METHODS OF EDUCATION IN HIGHER EDUCATION BODIES: EXTERNAL EXPERIENCE AND DOMESTIC FEATURES OF THE USE OF GAME TECHNOLOGIES
Savelieva T 40

PSYCHOLOGICAL AND SOCIOLOGICAL SCIENCES

TYPES OF CHILD'S ATTACHMENT TO THE MOTHER AND THEIR INFLUENCE ON THE FORMATION OF THE PERSONALITY AND SOCIAL RELATIONSHIPS OF A PERSON
Skoryk O 42

FORMATION OF TOLERANCE AND INTERETHNIC COOPERATION IN STUDENT SOCIETY
Shevlyukova T., Chabanova N., Boechko D 46

LAW SCIENCES

COORDINATION LEGAL TECHNOLOGIES IN THE CONSTITUTIONAL LAW OF SPAIN
Maksurov A. 49

PERFORMANCE OF THE EXISTENCE OF THE GENERAL CONCEPT OF "INFORMATION SECURITY" IN THE CONTEXT OF APPLICATION AT LAW
Kokovin O. 51

LEGAL REGULATION OF THE ACTIVITIES OF LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES AND THE PROCESS OF DECENTRALIZATION IN UKRAINE
Krivulskiy D 53

COMPUTER FORENSIC EXAMINATION OF DAHUA DVRs
Kolisa Ya. 57

PHYSICS AND MATHEMATICS

ORGANIZATION AND METHODS OF TEACHING COMPUTER SCIENCE AT THE EDUCATIONAL INSTITUTION OF THE I-II LEVELS OF ACCREDITATION
Yakhno L., Girenko Yu 60

PHARMACEUTICAL SCIENCES

ANALYSIS OF THE SOCIO-ECONOMIC STATE OF THE REIMBURSATION SYSTEM OF THE VALUE OF MEDICINAL PRODUCTS BY THE

КОРДОНОМ	BORDER
Гетало О.В., Кратенко А.О.....62	Getalo O., Kratenko A. 62
ОСНОВНІ ЕТАПИ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ САМОІНСПЕКЦІЇ (ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ) У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ГАЛУЗІ	THE MAIN STAGES OF PLANNING AND IMPLEMENTATION OF SELF-INSPECTION (INTERNAL AUDIT) IN PHARMACEUTICAL INDUSTRY
Гетало О.В., Явдошак П.Т.....65	Getalo O., Yavdoshcak P.....65
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ НАУКИ	AGRICULTURAL SCIENCES
ЖИРНОКИСЛОТНИЙ СОСТАВ РАСТИТЕЛЬНЫХ МАСЕЛ	FATTY ACID COMPOSITION OF VEGETABLE OILS
Юрченко Е.Н., Канюка Е.Ю.....67	Yurchenko Ye., Kanyuka E. 67
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ ВИРОБНИЦТВА ТОМАТНИХ КЕТЧУПІВ	PERSPECTIVE DIRECTIONS OF MANUFACTURER OF TOMATO KETCHUP
Стоянова О.В., Короленко В.О. 70	Stoianova O., Korolenko V.....70
УРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ СОРТІВ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ЯРОЇ В УМОВАХ ДОСЛІДНОГО ПОЛЯ БЛОЦЕРКІВСЬКОГО НАУ	YIELD AND QUALITY OF SOFT WHEAT VARIETIES IN THE CONDITIONS OF THE EXPERIMENTAL FIELD BELOTSEKIV NAU
Лозінська Т.П., Шевчук А.В.....73	Lozinska T., Chevstuk A.....73
ТЕХНІЧНІ НАУКИ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ	TECHNICAL SCIENCES AND IT
РОЗВИТОК НАНОТЕХНОЛОГІЙ ТА ВИГОТОВЛЕННЯ НАНОМАТЕРІАЛІВ В УКРАЇНІ	DEVELOPMENT OF NANOTECHNOLOGIES AND MANUFACTURE OF NANOMATERIALS IN UKRAINE
Кириленко Л.В.....76	Kyrylenko L. 76
ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСУ УРОНАТНИХ ПОЛІСАХАРИДІВ В ТЕХНОЛОГІЇ ХАРЧОВИХ ГЛАЗУРЕЙ ДЛЯ ПЕЧИВА ГАЛЕТНОГО	THE USE OF COMPLEX URONATE POLYSACCHARIDES IN THE TECHNOLOGY OF FOOD GLAZES FOR BISCUIT
Кондратюк Н.В., Поливанов Є.А.....78	Kondratiuk N., Polyvanov Ye.....78
ІНДИКАТОРНІ ЗАСОБИ ВИМІРЮВАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ	INDICATOR MEASURING INSTRUMENTS
Кириленко Л.В., Маслак-Гудима Н.П. 81	Kyrylenko L., Maslak-Gudyma N. 81
ІННОВАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ГОТЕЛЮ ПО ТИПУ «ФЛОТЕЛЬ»	INNOVATION IN THE ORGANIZATION OF WORKING TO HOTEL BY TYPE «FLOTEL»
Кондратюк Н.В., Малецький М.В.....83	Kondratiuk N., Maletskiy M. 83
ОБГРУНТУВАННЯ СКЛАДУ М'ЯСО- РОСЛИННИХ КОНСЕРВІВ ДЛЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ	JUSTIFICATION OF THE MEAT AND CEREAL CANNED COMPOSITION FOR MILITARY PERSONNEL
Стеценко Н.О., Сімахіна Г.О., Гойко І.Ю. ... 86	Stetsenko N., Simakhina G., Goyko I.....86
ФІЗИЧНІ ТА ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОБРОБЛЕННЯ РІЗАННЯМ ТИТАНОВИХ СПЛАВІВ	PHYSICAL AND TECHNOLOGICAL FEATURES OF TITANIUM ALLOY MACHINING
Біланенко В.Г.....90	Bilnenko V.....90
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ	ECONOMICS
ВПЛИВ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ НА ОБСЯГИ ПРОДАЖУ	INFLUENCE OF MARKETING COMMUNICATIONS ON SALES VOLUMES
Гахраманова С.А. 94	Gakhrmanova S. 94

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ Безгубенко С.Ю. 98	METHODOLOGICAL FEATURES OF HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS QUALITY EVALUATION Bezghubenko S. 98
ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ЗЕД ПІДПРИЄМСТВА Кіндратів В.А. 101	FEATURES OF IMPLEMENTING AN EFFECTIVE FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY OF THE ENTERPRISE Kindrativ V 101
РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЕЛЕКТРОННИХ ПРОШЕЙ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА СВІТУ Дерев'янок С.І. 105	REGULATION OF THE ELECTRONIC MONEY MARKET: THE EXPERIENCE OF UKRAINE AND THE WORLD Derevianko S. 105
РОЗВИТОК СТРАТЕГІЇ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ БАНКОМ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ Віннік М.В. 110	DEVELOPMENT OF THE STRATEGY OF COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND THE EUROPEAN BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT Vinnik M. 110
СТАТИСТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЗИЦІЇ УКРАЇНИ ЗА ДОПОМОГОЮ ПЛАТІЖНОГО БАЛАНСУ ТА МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЗИЦІЇ Шуваєв В.В. 114	STATISTICAL ASSESSMENT OF UKRAINE'S EXTERNAL POSITION USING BALANCE OF PAYMENTS AND INTERNATIONAL INVESTMENT POSITION Shuvaev V 114
СТИМУЛЮВАННЯ ЗБУТУ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ТЕВА УКРАЇНА» Ковалишин О.Я. 121	SALES STIMULATION OF INDUSTRIAL PRODUCTS ON THE EXAMPLE OF LLC «TEVA UKRAINE» Kovalishin O 121
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ – ВИРОБНИКІВ ПРЯДИВНОГО ЛЬОНАРСТВА Чередніченко О.О., Чередніченко Є.С. 125	CURRENT STATUS AND ECONOMIC EFFICIENCY OF SPECIALIZED ENTERPRISES – MANUFACTURERS OF SPINNING FLAX Cherednichenko O., Cherednichenko Ye. 125

ТЕОРЕТИЧНО-НАУКОВІ ПОЛОЖЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО РИСУНКА У ПРАЦЯХ М. ЛІ

Крюкова Ганна Олексіївна

заслужений художник України, доцент кафедри образотворчого мистецтва
Київський університет імені Бориса Грінченка, Інститут мистецтв

Мостовщикова Дар'я Олексіївна

викладач кафедри образотворчого мистецтва
Київський університет імені Бориса Грінченка, Інститут мистецтв
Україна

Анотація. Проаналізовано теоретичні та методичні основи образотворчої грамоти представлені у книгах М. Лі. Розкрито об'єм основних навчальних завдань з академічного рисунку, враховуючи послідовність ускладнення завдань. Розглянуто основи композиції, перспективи, пропорції, закони світлотіні і пластичної анатомії, які відомо дали уявлення про форму, об'єм та конструкцію. Надано методичні прийоми і правила зображення предметів на площині, так званім, геометричним методом. В основі якого – зіставлення натурних форм з найпростішими геометричними тілами.

Ключові слова: академічний рисунок, геометричні тіла, голова людини, пропорції, перспектива, прийоми побудови, композиція, анатомія, геометричний метод, натюрморт, методичні рекомендації послідовності ведення рисунку.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ.

В системі професійної освіти і підготовки фахівців художнього профілю навчальний академічний рисунок займає провідне місце. Якщо провести екскурсу давнину, то помітимо, що рисунок слугував основною, своєрідним «кістяком», для художників у всі часи, починаючи з Давнього Єгипту. В мистецьких школах методиці навчання рисунку приділялася найпильніша увага, завдяки чому художники залишили світові безцінні скарби творів архітектури та образотворчого мистецтва.

В останні десятиліття в навчальних закладах відкрилося багато нових спеціальностей мистецького профілю, де основною дисципліною є рисунок. Виникла гостра необхідність в раціональних та послідовних методичних розробках, які б допомогли студентам поглибити свої знання.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ.

Було проаналізовано декілька книг М. Лі, а саме «Основи навчального академічного рисунка» та «Голова людини. Основи навчального академічного рисунка».

МЕТА СТАТТІ.

Дослідити методику конструктивно-структурного зображення предметів, а також конструктивно-анатомічний аналіз складної живої форми, заснованої на закономірностях їх будови. Висвітлити основні принципи навчального рисунка з природи, наведені в книгах М. Лі, які сприяють формуванню і розвитку об'ємно-просторових уявлень і вдосконаленню графічних навичок у зацікавлених читачів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ.

Формуючи рекомендовану літературу для студентів спеціальності «Образотворче мистецтво», в якості теоретичного, методичного та практичного керівництва, автор пропонує ознайомитися з книгами М. Лі: «Основи навчального академічного рисунка» та «Голова людини. Основи навчального академічного рисунка». Ці книги були створені на підставі багаторічного досвіду викладання дисципліни «Рисунок» у ВНЗі, покладанні допомогти студентам подолати труднощі, що виникають при зображенні різних форм, полегшити засвоєння навчального матеріалу.

У книзі «Основи навчального академічного рисунка» наведені основні методи і принципи зображення натурних форм. Зокрема, надано методичні прийоми і правила зображення предметів на площині, так званім, геометричним

методом. В основі якого – зіставлення натурних форм з найпростішими геометричними тілами. Це дозволяє без особливих зусиль розібратися в закономірностях будови будь-яких складних об'єктів і знайти найкоротший шлях до грамотного засвоєння рисунка. Окрім цього, він ще дозволяє легко засвоїти закони розподілу світла і тіней на будь-яких складних поверхнях. Геометричний метод не є відкриттям автора, він був відомий ще в середньовіччя. Пропоновані ж розробки спрямовані лише на його вдосконалення.

Принцип систематичності й послідовності навчання. М. Лі послідовно допомагає підійматися учням по сходинках опанування рисунком. Він починає з основ перспективи і підкреслює важливість знань студентів не лише стосовно теорії перспективи, прийомів побудови, а також вміння ясно уявляти розміщення предметів в просторі і їх проекцію на площину. Знайомить з лінійною перспективою та основними поняттями: лінія горизонту, лінія сходу, точка сходу, картинна площина. Ці поняття є одними з найважливіших, адже успіх в роботі над рисунком в більшій мірі залежить від знань правил перспективи та вміння використовувати їх на практиці. Це дозволяє студентам в подальшому зображувати будь-який предмет з природи переконливо. На багатьох прикладах груп геометричних предметів, інтер'єрів та екстер'єрів наочно демонструється лінійна перспектива.

Ще в розділі про перспективу М. Лі звертає увагу, що студент має розвивати свій окомір. З постійною практикою рисування з природи все з меншими похибками можна буде бачити і кут нахилу горизонтальних ліній, що направляються до лінії горизонту, і пропорції предметів відносно один одного.

Саме про пропорції та їх значення йде мова в наступному розділі. Пропорції в рисунку при створенні реалістичного зображення займають головне місце, наряду з такими поняттями як композиція, об'ємна форма, конструкція і анатомія. Щоб правильно знаходити співвідношення частин предметів, окрім знань, необхідно володіти відчуттям пропорції. Тренуючи окомір, необхідно розвивати аналітичне мислення. При побудові лише «на око», можна знову повторювати помилки. Такий підхід є не припустим при зображенні більш складних форм, особливо таких, як голова людини. Окрім того не перевіряючи себе, можна з легкістю опинитись у

полоні натури, змальовуючи підряд все, що бачить око.

Окремий підрозділ присвячено пропорціям геометричних тіл; пропорціям голови та пропорціям тіла – в яких розписані пропорційні канони. Знання цих канонів привчає студента до уважності, правильного знаходження пропорцій і характерних особливостей живої форми, допомагає розуміти ті відхилення від канона, які спостерігаються в натурі.

М. Лі значну увагу приділяє композиції та надає практичні рекомендації до розвитку композиційного бачення. Наприклад, кляксу або будь-яку іншу пляму на папері обмежити рамкою, прокресленою навколо плямина певній відстані, відносно розміру форми. Будь-яку абстрактна пляма, подумки або буквально обмежена рамкою, буде вважатись композицією або компоновкою. Питання лише в тому, наскільки дотримані правила та прийоми розміщення предметів на аркуші. Найбільш корисною вправою для розвитку композиційного бачення: представити предмет та вписати в уявну рамку (формат), або навпаки в уявну рамку помістити рисунок предмета. По мірі засвоєння цих прийомів можна ускладнити задачу, по принципу «від простого до складного» та додати в компоновку два та більше предметів. Таким чином закладаються та виховуються основи розуміння композиції, необхідні в подальшому для виконання більш складних композиційних задач. Добре виконані, з технічної точки зору, рисунки, але з поганою композицією помітно втрачають свої переваги.

При роботі над композицією в навчальному рисунку потрібно дотримуватись такої поетапності:

1. Визначити задачі і цілі
2. Проаналізувати натурну постановку та визначити точку зору.
3. Визначити масштаб і характер предметів і правильно розташувати аркуш паперу (вертикально чи горизонтально).
4. Розмістити та врівноважити предмети.
5. Визначити центр композиції.
6. Побудувати предмети враховуючи перспективу, пропорції та передачу характеру.
7. Виявити об'єм предметів за допомогою світлотіні.

8. Узагальнити і закінчити роботу над композицією.

Повертаючись до образотворчої грамоти – основи, М. Лі детально пояснює на конкретних вправах як рисувати геометричні предмети, які покладені в його геометричний принцип відносно більш складних завдань, таких як рисунок людини. На прикладі зображення куба, продемонстровано послідовність, з якою потрібно його створювати.

1. Композиційне розміщення предмета на аркуші. Зображення намічають легкими лініями з боків, зверху і знизу. Враховуючи ракурс, пропорції і перспективу знаходять основні конструктивні точки вершин кутів куба.

2. Враховуючи перспективні скорочення по конструктивним точкам вершин кутів знаходять загальну форму конструкції куба.

3. Уточнюють пропорції і перспективну побудову об'ємно-просторової форми куба. Знаходять межі власної та падаючої тіні.

4. За допомогою світло-тіньових відношень знаходять об'ємну форму куба. Наносять власні та падаючі тіні. Визначають фон.

5. Повна тональна проробка форми. Робота світло-тіньовими співвідношеннями: світло, тінь, напівтінь, рефлекс.

6. Перевірка і узагальнення рисунка.

Після засвоєння студентами рисунку простих геометричних тіл, керуючись принципом «від загального до конкретного» варто перейти до рисунку більш складних форм: натюрморту з предметів вжитку. Аналізуючи різні за складністю предмети, необхідно привчити себе бачити в них прості геометричні тіла. Наприклад, конструкцію глечка можна розглядати як поєднання двох конусів (корпус) і циліндра (горловини), або як поєднання кулі і циліндра.

Суттєвою перевагою книг М. Лі є уточнення стосовно помилок студентів та поради як їх уникнути в майбутньому. Цінний досвід викладання та аналіз типових помилок допомагає студентам не повторювати їх знову. Так, наприклад при побудові конструкції капітелі потрібно починати з квадратної основи абаки або з кола верхнього підстави четвертого вала. Головною задачею – є правильно побудувати в перспективному ракурсі два поєднуючі елементи. Досвід показує, що у більшості студентів виникають труднощі при вписуванні кола в квадрат (еліпса в ромб). Варто відмітити, що при побудові квадрату в перспективі, з тим щоб потім вписати в нього еліпс, потрібно пам'ятати що незалежно від розташування кутів плити відносно точки зору таї ракурсів, еліпс має бути побудований строго в горизонтальному положенні з врахуванням перспективних скорочень. Враховуючи, що середина кожної з сторін квадрата плити має торкатись еліпса. Груба помилка – намагатись підігнати зображення еліпса до неправильно побудованого квадрату. Наслідком будуть суттєві спотворення як самих елементів, так і всього зображення.

Як варіант, студентам рекомендується почати з побудови еліпсу, а потім з видимого ракурсу спробувати побудувати на його основі абаку.

Такі уточнення та поради є майже на кожному етапі оволодіння рисунком. Вони є досить цінними, адже допомагають студентам перейняти досвід спроб та помилок зроблених раніше іншими учнями.

Автор завжди намагається за видимими ознаками предметів прослідкувати ту основу яка впливає на їх зовнішній вигляд. Так, підходячи до зображення людини, починаючи з її голови як найбільш складної форми людського тіла, М. Лі знайомить спочатку з пластичною анатомією кісток черепа, скелету ший, м'язів голови, м'язів ока, вуха, носу, рота. Додатковою складністю при зображенні голови є індивідуальні особливості кожної людини. Але, не дивлячись на це, закономірності побудови та конструктивно-анатомічна основа є загальною для всіх.

Перед тим як почати малювати череп, потрібно дослідити його з усіх боків, щоб в голові тримати об'ємну модель. Потім, продумавши розміщення зображення на папері легкими лініями олівця намітити силует черепа. Визначившись з розміром, перейти до його побудови. При побудові зображення студентам варто перш за все орієнтуватись по середній профільній лінії, що проходить вздовж всієї форми черепа та умовно поділяє його на дві симетричні частини.

В процесі роботи над рисунком черепа студенти стикаються з деякими складнощами в побудові, спричинені вони великою кількістю мілких деталей на поверхності: рельєфів, зубів, виступів, впадин і поглиблень, які відволікаючи заважають правильно побачити основну велику конструктивну форму. Щоб облегшити задачу, автор пропонує обтягнути череп трьома-чотирма шарами капронової тканини. Таким чином, коли всі відволікаючі деталі будуть приховані тканиною, на черепі можна буде прослідкувати

основні характерні форми в узагальненому вигляді, що буде сприяти правильному конструктивно-анатомічному аналізу побудови форми черепа.

По мірі уточнення і засвоєння великих форм, дотримуючись методичної послідовності, варто приступити до аналізу мілких форм, таких як, виличні і лобові відростки, надбровні дуги, носові кістки і т.д. Протягом всієї роботи над рисунком потрібно строго притримуватись методичного принципу на який М. Лі постійно звертає увагу – «від загального до конкретного і від конкретного до загального». Його досвід показує, що студенти зацікавлено працюють над деталями, та мимоволі випускають із виду загальну форму черепа, забуваючи пов'язати частини з цілим. Через це порушується об'ємно-просторова характеристика, а головне – цілісність.

Коли рисунок на завершальному етапі побудови, варто його перевірити. Це потрібно робити не з місця роботи, а обов'язково відійшовши на відстань не менше 3 – 4 метрів. Тільки на такій відстані можна краще побачити помилки, створені в процесі роботи, а також прослідкувати за його цілісністю. Як правило, спочатку студенти допускають помилки як в пропорціях так і в перспективних скороченнях.

Перевіривши та виправивши помилки, можна переходити на етап моделювання тоном. Звичайно за допомогою ліній можна передати об'єм, але лише до певної міри, так як вміння виявляти форму тоном – це одне досягнення майстерності в мистецтві рисунку.

Робота над рисунком потребує уважності, певного емоційно-психологічного настрою, дотримання всіх образотворчих, методичних, логічних навиків, знання законів перспективи і пропорцій, об'ємно-просторового мислення і т.д.

Звертається значна увага на побудову носа, губ, роту. Причому при побудові носу пояснюється його особливості конструктивної побудови та вказується на типові помилки: а) надмірно занижені основи крил носа по відношенню до кінчика, завдяки чому замість гострого кута спостерігається тупий; б) відношення довжини верхньої поверхні носу до обличчя (від слюзників до кутів крил носу) мають різні величини. Студенти часто зображають слюзники та переносицю на одному рівні, що є неприпустимим.

Рисунок ока потрібно почати з гіпсового зліпку Давида, де ясно та чітко виражена конструктивно-анатомічна основа форми, де немає випадкових, відволікаючих увагу дрібниць: морщин, окрасу шкіри, кольору зрачку і т.д. Автор послідовно пояснює учням як зображувати око, та навіть порівнює око з апельсином для більшого усвідомлення зображуваного.

При зображенні губ, студентам варто звернути увагу на два моменти, що є своєрідним секретом автора, але додадуть виразності:

1. Підкреслюючи кромку верхньої губи, варто підкреслити лінію в її середині, а в куточках роту зробити її ледь помітною. На ці тонкі деталі варто звертати особливу увагу. Від того наскільки точно проведено лінію роту, буде залежати загальна форма губ та їх виразність.

2. Підкреслюючи кромки нижньої губи варто виділити лише частини посередині. Поєднуючи основу овальних форм, не потрібно торкатись бокових кромок, так як при їх замиканні лініями губи втрачать пластичність форми та виразність.

При тональному розборі губ, варто звернути увагу на те, що моделювання їх форми відрізняється від моделювання інших частин обличчя. Це обумовлено

характером форми губ, перш за все м'яким переходом форм поверхностей. Тому моделюючи їх потрібно працювати м'якими світло-тіньовими переходами, не допускаючи грубих штриховок, що руйнують поверхність губ.

Наступний етап – це гіпсова головна, яка є «терплячою натурою», вона не рухається та на початкових етапах допомагає відточити свої професійні навички по зображенню обличчя. Окрім того, кожна гіпсова голова має свої характерні особливості, студентам потрібно переконливо передати їх.

Жива голова людини по суті не відрізняється від рисування гіпсової голови. Але разом з тим, зображення живої голови потребує більш глибоких знань і професійної підготовки. Жива модель рухлива і має багато другорядних мілких деталей (наприклад морщини, окрас шкіри, волосся, колір очей, губ, щок). Але живу натуру малювати набагато цікавіше.

Голова є загальноприйнятою мірою, модулем пропорційних співвідношень фігури людини. Розміром голови міряють всі частини тіла людини: зріст, довжину руки, стопи, ліктя, руки і т.д. Для поглиблення загальних знань стосовно голови людини на цьому етапі, варто звернутись до книги «Голова людини. Основи навчального академічного рисунка» М. Лі. В цій книзі більш детально розглянуті питання конструктивно-анатомічного аналізу зображення голови і її складових (очей, носа, губ, вух, шиї, плечового пояса). Причому детальну побудову голови представлено в різних варіантах: повороті, положенні в ракурсі зверху, знизу, прямо.

Метод конструктивно-структурного зображення, що лежить в основі авторського підходу до навчання, дозволяє чітко та в повній мірі закласти фундамент для освоєння всього курсу академічного рисунку.

Книга складається з таких розділів як: «Композиція», «Пропорції», «Перспектива», «Форма, об'єм, конструкція», «Тон і світлотінь в рисунку», «Пластична анатомія голови людини». Ці розділи і запропоновані завдання побудовані за принципом «від простого до складного», що відповідає принципу послідовності, доступності навчання.

Освоєвши рисунок голови потрібно послідовно ускладнювати завдання: портрет з руками, портрет з колінами, контрапост, постать в русі. Перед тим, як зображувати натуру в повний зріст, варто вивчити пластичну анатомію скелету, верхніх та нижніх кінцівок.

Зображення людського тіла як найбільш складної форми в живій природі, є однією з найбільш важливих задач навчальної програми вищих навчальних закладів. Людське тіло по багатьом параметрам (внутрішнім і зовнішнім) має найбільш складну побудову і потребує глибокого вивчення. Це і знання перспективи, і пропорцій, і закономірностей побудови тіла, і знання анатомічних основ.

Багато студентів закінчуючи свою роботу не розуміють чому їх рисунок виглядає сірим і монотонним, ця помилка як наслідок невміння працювати в тоні. В кращому випадку студент баче лише половину тональних розтяжок від не великої порції самого світлого до половини проміжних тонів. А те, що стосується другої половини проміжних тонів до самого темного, студент навряд чи може помітити. Як наслідок, до повноцінного контрастного рисунку студент не може дотягнути половину контрастного спектру, обмежившись проміжним тональним діапазоном.

Найбільш складним завданням в студентській

начальній постановці є зображення природи в русі, це обумовлено неможливістю натурника зберегти тіло в тому чи іншому русі тривалий час. Намагання зобразити живу рухливу модель, не маючи на те достатнього досвіду, в начерках і замальовках, надзвичайно складна. Будь якому натурнику зберегти таке положення достатньо довго складно, це обумовлено зміщенням центру ваги опору і напруженою м'язів. В результаті поступово втрачається гострота динаміки руху, ритм, порушується загальна динаміка руху тіла. Студентам варто перед тим як перейти до тривалого рисунку створити серію начерків, найбільш яскравих з точки зору виразності руху.

Наступним етапом є малювання природи в одязі. Варто відмітити, що на всіх етапах оволодіння рисунком, важливу роль відіграють начерки. Їх потрібно створювати постійно олівцем або навіть подумки дивлячись на модель.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.

Аналізуючи книги автора варто відмітити, що текст подано доступною науковою мовою, тим самим дотримано принцип науковості та доступності навчання.

Текст подано послідовно починаючи від основ рисунка – зображення геометричних тіл, поступово

ускладнюючи завдання до рисунку природи в русі. Принцип систематичності й послідовності навчання прослідковується протягом аналізу всієї книги.

Принцип зв'язку навчання з життям та наочності простежується при аналізі робіт автора, завданнях стосовно композиції, інтер'єра та інших.

Автор заохочує увагу на принципі індивідуального підходу до студентів, коригуючи складність завдань залежності від підготовленості студентів. Одночасно він звертає увагу, що анатомічну основу мають знати всі, але кількість виконаних начерків та власні пошуки залежать від прагнень студентів вдосконалити свої вміння та набути майстерності в рисунку.

Протягом всієї книги автор не одноразово заохочував увагу на дотриманні студентами методичного принципу послідовності виконання рисунку (від загального до конкретного і від конкретного до загального). Нехтування цим принципом значно ускладнить засвоєння навчального матеріалу.

Микола Лі, не відкидаючи того цінного, що напрацьовано попередниками, пропонує більш раціональну методику навчання, перевірену в процесі тривалої роботи зі студентами.

Список використаних джерел:

1. Ли Н.Г. Основы учебного академического рисунка : учебник. Москва, 2005. 480 с.
2. Ли Н.Г. Голова человека. Основы учебного академического рисунка : учебное издание. Москва, 2009. 264 с.

THEORETICAL AND SCIENTIFIC PROVISIONS OF THE ACADEMIC DRAWING IN THE WORKS OF M. LI

Kriukova G., Mostovshchykova D.
Borys Grinchenko Kyiv University
Ukraine

Abstract. The theoretical and methodological foundations of visual writing are presented in M. Lee's books. The volume of basic educational tasks from the academic drawing is revealed, taking into account the sequence of complications of tasks. The foundations of composition, prospects, proportions, laws of light-colored and plastic anatomy are considered, which in general gave an idea of the form, volume and structure. Methodical techniques and rules for the image of objects on a plane, so-called geometric method, are given. The basis of which is the comparison of natural forms with the simplest geometric bodies.

Keywords: *academic drawing, geometric bodies, human head, aspect, perspective, methods of construction, composition, anatomy, geometric method, still life, methodical recommendations of the sequence of drawing.*

ΛΟΓΟΣ

THE ART OF
SCIENTIFIC MIND

SCIENTIFIC JOURNAL

Issue №2 • February, 2019

Certificate of state registration of mass media: KB №20521-13361P

Journal's frequency: bimonthly.

The journal is published in:
Ukrainian, Russian, Spanish and English.

*All materials are reviewed.
The editorial office did not always agree with the position of authors.
Authors are responsible for the accuracy of the material.*

Signed for publication 10.02.2019. Format 60×84/8.
Offset paper. Minion Pro typeface. Laser printing.
Printed from the finished original layout.

*Editor in chief: Holdenblat M.
Responsible for e-layout: Prantsypal A.
Responsible designer: Rabei N.
Responsible proofreaders: Kazmina N., Dudnyk H.*

Contacts of the editorial office | publisher of the scientific journal:

21037, Ukraine, Vinnytsia, Zodchykh str. 18/81

NGO «European Scientific Platform»

Tell: +38 098 1948380; +38 063 6241556

E-mail: info@ukrlogos.in.ua

www.ukrlogos.in.ua

Printing house «Drukarik» (Sole proprietorship – Hulyaeva V.M.)
08700, Ukraine, Kyiv region, Obuhiv, microdistrict Sosnoviy 2/2. E-mail: info@drukaryk.com
Certificate of the subject of the publishing business: ДК № 3909 of 02.11.2010 p.